

Evaluipasko raporti vash o efektiviteti e EARSMN-engo

**Raporti fokusimo ko efektiviteti e EARSMN-engo e
romane, ashkaly une thay egipqanyune qhavorengo**

Evalupasko raporti vash o efektiviteti e EARSMN-engo

**Raporti fokusimo ko efektiviteti e EARSMN-engo e romane, ashkaly une thay
egipqanyune qhavorengo**

Akava raporti hramisalo kotar Mimoza Telaku. pe phikodeipe e proyektesko “Kosovako Iniciativa vash Integripe KOSINT 2020” finansimo kotar Kosovaki Fondacia vash Puterdo Malipe, implementimo kotar Kosovako Centro vash Edukipe (KEC) pe partneriteti e Balkan Sunflowers (BSFK), Syri I Vizionit (SiV) thay Roma and Ashkalia Documentation Center (RADC).

O pratsava kola sikavdile akate na qaqipea reflektinena o dikhipya e e Regionalune Ledeipaske Koncilesko ose oleske kotorleyutnengo, ni e Evropaka Uniako ni e Fondaciako vash Puterdo Malipe.”

Avgusti, 2019

ANDRIPE

AKRONIMENGI LISTA	4
EKZEKUTIVUNO REZIME	5
SHERUNE ARAKHIPYA	7
INTRODUKCIA	9
MASHKARTHEMUTNE STANDARDYA	10
LEGALUNO THAY STRATEGIKUNO RAMI	11
Atalokrisune aktya vash temelipe thay zoralipe e EARSMN-engo	12
METODOLOGIA	17
ANALIZA E FUNKSIONIPASKO E EARSMN-ENGO	19
Temelipe e EARSMN-engo	19
Identifikipe e surengo	20
<i>Identifikipe e mekhipaske surengo</i>	20
<i>Identifikipe e naregistripaske surengo</i>	21
Referipe, treteripe thay monitoripe	23
Registripe e surengo ano moduli e Sistemesko vash Rano Anglopenjaripe (SRP) ano SIME ...	26
REKOMANDIPYA	28

AKRONIMYENGI LISTA

KSA	Kosovaki Statistikengi Agencia
EARSMN	Ekipe vash aqhavipe thay reagipe vash skolako mekhipe thay naregistripe
KPK	Kosovako Prokurorialuno Koncili
USI	Uqe skoluipaski institucia
MEST	Ministria vash edukipe, skencia thay tehnologia
HM	Hakayipaski Ministria
MBSSH	Ministria vash buti thay socialuno shukaripe
SM	Sastipaski Ministria
CAO	Civilune amalipaske organizacie
KP	Kosovaki Policia
CSB	Centro vash socialune butya
SIME	Sistemi vash informaciengo menajipe ano edukipe
SRP	Sistemi e rano angloopenjaripasko
KOKI	Komunako Ofisi vash komunitetya thay iranipe

EKZEKUTIVUNO REZIME

O hakay vash skolupe si yekh e bazikune manushikane hakayengo. Ekzistinena buderi mashkarthemutne konvente kola garantinena akava hakay. Pe pashipe akale konventenca Kosovako Raibe evolvirinya politike prekal kola garantinyola akava hakay. Palo sah, skolako mekhipe thay na registripe ani skola luyarela te aqhol ko darakeripasko niveli. Maybut, akava fenomeni si mothavdo ko mashkar e marginalizime grupengo sar si o komunitetya roma, ashkalie thay egipqanya.

Vash te adresingyol o problemi e skolake mekhipasko thay naregistrisasko ani skola, Ministria e edukipaski, skenciaki thay tehnologiaki (MEST) lela e iniciativa vash temelipe thay zoralipe e Ekipengo vash aqhavipe thay reagipe mamuy mekhipe thay naregistrisape e siklovnengo ko anglouniversitaruno edukipe (EARSMN). Akala ekipe temelisale ko primarune skole, mashkarutne telune thay mashkarutne uqe, sar vi ko nacionaluno niveli ano MEST. Akale ekipengo funksionipe arakhlilo pharipyenca, so reflektisalo e pharipea pe aqhavipe e skolake mekhipasko thay naregistrisape ani skola.

Vash te halova may but o efektiviteti e EARSMN-esngo pe aqhavipe thay reagipe vash mekhipe thay naregistrisape ani skola, ko maske may thay yuni 2019 realizisali yekh evaluacia ano verver skole thay komune, sar vi ko MEST.

Komunalune edukipaske direktoriaty (KED) thay skole deklarinde kay akala ekipe akana si temelime ko olenge institucie. Numay, o praktikaluno funksionalizipe e akale ekipengo na si pe manglo niveli sar o sebepi e telune nivelesko e realizipasko e kedipyengo thay surenge analizipasko. Sar rezultati, sure kola identifikinyona, sherunipea treteringyona avri o mehanizmya e EARSMN-esngo. Odoleske, EARSMN-ya luyarena te aqhon sherunipea bi astarne pe identifikipe thay treteripe e surengo e skolake mekhipasko, e surengo kola si pe riziko vash skolako mekhipe thay bi registrime surengo ani skola.

Identifikipe e surengo e skolake mekhipasko sherunipea ovela kotar o sikavne ano skole. Olengo identifikipe pe ayni vaht kerna ini o CAO kola lenape e puqipyenca e komunitetengo roma, ashkalie thay egipqanya thay skolake mekhipea. Sherunipea, o CAO resena te identifikinen sure e skolake mekhipasko kotar o notengo raporti, kote o siklovne kola mekhle e skola raportingyona sar binotime. Aqhola problematikuno o puqipe e raportipasko, referipasko thay treteripasko e akale surengo. Kotar o kedime informacie ano tereni rezultinela kay ekzistinena sure, maybut ko siklovne e komunitetengo roma, ashkalie thay egipqanya, kola na raportingyona vash skoluipasko mekhipe. Pe ayni vaht, ekzistinena sure kola raportingyona dosna vash skolako mekhipe. Sar konsekvencia, akala sure agorinena e nashalipea e skolake bershesko. Ji kay, o identifikipe e biregistrime surengo ani skola kergyola sherunipea kotar CAO kola lenape e puqipyenca e komunitetengo roma, ashkalie thay egipqanya. Problematikuno aqhola o identifikipe e akale surengo ko odola zone kola na si uqharde kotar akala CAO.

Skolake mekhipaske sure shay te theren ververutno agor. Yekh olengo kotor shay aqhona bi identifikime ose te identifikinyon dosna. Sar konsekvencia, akala sure sherunipea nashalna o sah skolako bersh thay na ofertingyola olenge siguno skolupe vash te kompensinen o

nashalipe ano siklipe. Vash akala sure KDS sherunipea na adikergyona informime. Sure e skolake mekhipasko pe kola si implikime ini o deliktya referingyona ko monitoripasko organi thay yaver institucie e siguripasko thay hakayipasko. Vash akala sure KDS sherunipea adikergyona informime. O sure e siklovnengo kotar o komunitetya roma, ashkalie thay egipqanya referingona ko komunitetesko mashkarkuvipasko manush ose ko CAO kola operinena ani odoya zona thay kola lenape e puqipea e skoluipaske mekhipasko thay e puqipyenca e komunitetengo roma, ashkalie thay egipqanya. Darakeripaske aqhona o zone kola na silen uqharipe kotar o mashkarkhuvipasko manush no komuniteti thay adekvatune CAO. Vash akala sure KDS sherunipea na adikergyona informime.

Sitov darakeripaske o puqipe e naregstripasko e qhavorengo roma, ashkalie thay egipqanya kola reste o bersha anglodikhlarde vash registripe ani angluni klasa, numay e shkola konsiderinla olen sar “bi peke” ko psihofizikuno aspekti. Akala qhavore na raportingyona sar odola kola mekhle e shkola a ni sar biregistrime sure ani skola. Sar konsekvencia, akala sure sherunipea na treteringyona thay nashalena mayhari yekh skolako bersh.

Ini soske ekzistinla yekh specialuno moduli ko Sistem e menajipasko e informaciengo ano edukipe (SIME), khardo Sistemi e rano anglopenjaripasko (SRP), surengo registripe ko akava sistemi si but minimaluno. O sure pe riziko vash mekhipe e skolako phengyola kay na registringyona ni hari. Ano akava sistemi sherunipea registringyona numay o sure kola pe olengo treteripe si astarno o organi e dikhipasko thay yaver relevantune institucie vash siguripe thay hakayipe. Ji kay, yaver skolake mekhipaske sure thay sure e naregstripasko ani skola phengyola kay na registringyona ni hari.

Institucienge reprezentya kola intervistisale pe realizipe e akale evaluipasko deklarinde kay o sure na registringyona vash o sebepi e: na janipasko e e kompyutresko thay SRP-esko e godorne manushengo, luyardo butyaripe e sikavnengo thay direktorengo, lajipe vash reportipe e surengo resipea kay te nashlol kotar o imazhi e “na suksesuna skolako” thy.

Sar o sebepi e surenge na registripasko, SRP nashti te ofertinena varesavo tasviri vash e situacia e na registripasko ani skola, skolake mekhipasko thay e rizikosko vash skolako mekhipe. Aktualipea, SRP shay te del numay yekh tasviri vash o sure kola mekhle e skola kola pe ayni vaht treterisale kotar o monitoripasko organi thay relevantune siguripaske thay hakayipaske institucie.

SHERUNE ARAKHIPYA

Temelipe e EARSMN-engo
<ul style="list-style-type: none"> EARSMN-ya temelisale ko skole e obligativune edukipasko thay ko komunaluno niveli. Olengo temelipe sherunipea ulo numay administrativipea, ji kay pandar na ulo kobar manglape olengo praktikaluno funksionalizipe.
<ul style="list-style-type: none"> Ko komunalune EARSMN-ea si nanipe e kobar mangle reprezentipasko e relevantune CAO-engo kola lenape e puqipea e skolake mekhipasko.
<ul style="list-style-type: none"> Skolake thay komunalune EARSMN-enge kedipya na realizingyona sar si pe dispozicie e adekvatune administrativune instrukciako. Sar si pe raportipe e sevalutnengo ano tereni, akala kedipya ko skolako niveli na realizingyona sar o sebepi e nanipasko e gatisaripasko e jenengo e akale ekipengo. Ji kay, ko komunako niveli akala kedipya na realizingyona sar o sebepi e na theripasko e mangle gendosko e KDS-eske stafesko vash te angazhingyon ko verver initiative.
<ul style="list-style-type: none"> Surengi analiza na ovla kotar skolake EARSMN ose komunalune EARSMN.
<ul style="list-style-type: none"> Pe na realizipe e kedipyengo, skolake EARSMN-ya thay komunalune EARSMN-ya na janena vash yekh konsideruno kotor e surengo kola identifikingyona, referingyona ose treteringyona.
Surengo identifikipe
<ul style="list-style-type: none"> Na praktikingyona standardune procedure e identifikipasko, referipasko, treteripasko thay phiravipasko e surengo.
<ul style="list-style-type: none"> Identifikipe e skolake mekhipaske surengo sherunipea ovla ano skole kotar o sikavne baziripea pe qhavorengo na kotorleipe. Numay, ko sure kola identifikisale dosna sine vi skolake bersheshko nashalipe. O sure e skolake mekhipasko kotar o siklovne e komunitetengo roma, ashkalie thay egipqanya sherunipea identifikingyona ko raportya e notengo baziripea pe nanipe e notipasko. Sherunipea akava identifikipe inicingyola kotar CAO kola lenape e puqipea e skolake mekhipasko thay e puqipea e komunitetengo roma, ashkalie thay egipqanya.
<ul style="list-style-type: none"> Identifikipe e surengo e naregistrupasko ani skola kergyola sherunipea kotar CAO kola lenape e puqipea e skolake mekhipasko thay e puqipyenca e komunitetengo roma, ashkalie thay egipqanya. Ano zone kote na operinena akala CAO, aqhola kritikuno o identifikipe e biregistrime qhavorengo ani skola.
<ul style="list-style-type: none"> Darakeripasko aqhola o uqo niveli e lugyarde mekhipyengo e skolako kotar o siklovne e komunitetengo roma, ashkalie thay egipqanya.

Referipe thay treteripe

- Ko sure e skolake mekhipasko ose ano reziko e skolake mekhipasko ano mashkar e komunitetengo roma, ashkalie thay egipqanya sherunipea kritikinyola o olengo referipe ko mashkarkhuvipasko manush ano komuniteti te sine kay ekzistinla ani odoya zona ose ko CAO kola lenape e puqipyenca e komunitetengo roma, ashkalie thay egipqanya sar vi e puqipeynca e skolake mekhipasko. Palo sah, e skola kontaktinla e siklovneska familia prekal o telefoni ose pe yaver alternativune forme. Aqhola kritikuno puqipe o nanipe e referipasko thay mayluge treteripasko ano odola zone kote na operinena o mashkar khuvipaske manusha ano komuniteti ose CAO kola lenape e puqipea e skolake mekhipasko thay e puqipyenca e komunitetengo roma, ashkalie thay egipqanya.
- Darakeripasko aqhola o puqipe e naregstripasko e qhavorengo roma, ashkalie thay egipqanya kola reste o anglodikhlarde bersha vash registripe ani angluni klasa, numay e skola konsiderinla olen sar “bi peke” ko psihofizikuno aspekti. Akala qhavore na raportingyona sar qhavore kola mekhle e skola numay ni sar bi registrime sure ani skola. Sar konsekvencia, sherunipea akala sure na treteringyona.
- O treteripe e mekhipaske surengo sherunipea shrdla andar e skola thay te sine kay manglape te referingyol pe monitoripasko organi thay ani policia. Numay, darakeripasko aqhola o treteripe e qhavorengo kola mekhena e skola kotar o komunitetya roma, ashkalie thay egipqanya. Akala siklovne, te sine kay na silen implikacie e deliktengo, but hari ovla kay referingyona ko adekvatune servisya. O referipe maybut ovla kotar o mashkar khuvipakso manush ano komuniteti.

Registripe e surengo ano SRP –SIME

- O registripe e surengo ano SRP e SIME-ngo si but minimaluno. Ano akava sistemi registringyona numay o phare sure, pe kolengo treteripe khuvna ini o monitoripaske, siguripaske thay hakayipaske institucie.
- Aktualipea SRP nashti te del yekh tasviri e generaluna situaciako e skolake mekhipasko, o riziko vash skolako mekhipe thay na registripe ani skola.
- O siklovne kotar o komunitetya roma, ashkalie thay egipqanya kola shrdena e angluni klasa, numay ahavena vash te resharden e angluni klasa ko avutno bersh na registringyona ko SRP.
- O raportime sebepya e surenge na registripasko ano SRP si: nanipe e janipasko thay vastipasko e kompyuterengo kota ro godorne manusha, o nanipe e janipasko vash SRP, neve sikavnengo thay direktorengo rekrutipe ano skole, hezitipe vash te registringyon o sure vash te nashen kota ro imazhi e “na suksesuna skolako” thay yavr.

INTRODUKCIA

O hakay vash skolupe si garantimo e ververutne mahkarthemutne konventenca. pe harmonizacia e akale konventenca Kosovake institucie evolvirinde ayeka politike prekal kola silen res te garantinen akava hakay. Baziripea pe olende temelisake institucionalune mehanizmya vash te reslol o skolupe vash savore ahqvore ani Kosova. Palo sah, skolakoe mekhipe thay na registripe ani skola luyarela te ovel prezentuno ko kosovaryuno amalipe.

Ini palo ekzistipe e akale mehanizmengo, o ovipe e skoleka mekhipasko thay na registripe ani skola luyarela te aqhol darakeripasko. MEST raportinla kay ko skolako bersh 2017/2018¹:

- ko primaruno skolupe thay teluno mashkarutno 0.1% e siklovnengo mekhle e skola e som procentea vash solduy polya
- ko uqe mashkarutno skolupe e skola mekhle total 1.8% e siklovnengo, kote 2.8% si mursha thay 0.8% si juvla
- tranziciaki skala kotar primaruno skolupe pe odova teluno mashkarutno si 99.4% ano totali, kote 99.3% si mursha thay 99.5% si juvla
- Tranziciaki skala kotar o teluno mashkarutno skolupe pe uqe mashkarutno skolupe si 96.4% ano totali, kote 99.5% si mursha thay 93.3% si juvla.

Mashkar o may qalavde kategorie kotar akava puqipe si o qhavore e marginalizime grupengo. Undringyola kay maybari skala e skolake mekhipasko thay na registripasko ani skola si ano mashkar e komunitetengo roma, ashkalie thay egipqanya, sar vi ko mashkar e qhavorengo e limitime shaipyenca. Sar si pe MEST, pashe 5% e qhavorengo ani Kosova na figurinena ko kosovako skoluipasko sistemi. Desar e leparde kategoriengo, ano akava procenti khuvna ini o qhavore kola migrinde, o qhavore kola transferisale ano yaver skole ose komune thy. Skolako mekhipe thay na registripe ani skola si maybaro ano mashkar e siklovnengo e uqe mashkarutne skolengo. Sar si pe KDS-eske tay MEST-eske sevalutne, thay CAO-enge reprezententya, o maybaro mekhipasko niveli ko mashkarutne skole ovla sar o sebepi e angazhipasko e siklovnengo ani buti, na shukarne profesionalune orientipasko, influencia e truyalipasko thay familiako pe na adekvatuno branshako alosaripe o, bi manglo registripe ani bi mangli bransha e uqe mashkarutne skoluipasko thy. Ministria e edukacia, skenciaki thay tehnologiaki (MEST) inicingya yekh iniciativa e temelipaski thay zorakeripaski e ekipengo vash aqhavipe thay reagipe mamuy mamuy mekhipe thay na registripe e siklovnengo ko anglouniversitaruno niveli. Akala ekipe temelisale ko primarune skole, telune mashkarutne thay uqe mashkarutne, ano komune thay MEST. Olengo funksionipe arakhlilo pharipyenca, so reflektingya vi ko tentipyva vash aqhavipe e mekhipasko e skolako thay naregistripe ani skola. Sar si pe MEST-eske statistike thay e Kosovaka Statistikenga Agenciako (KAS), ano anglouniversitaruno sistemi ko skolako bersh 2017/2018 totalipea si 365029 siklovne: 6636 ko angloskolako skolupe, 24002 ano pri-primaruno skolupe, 244677 ani primaruni skola thay teluni mashkarutni thay 89714 ani uqi mashkarutni skola. Sar si pe etnikuno peripe, ko skolako bersh 2017/2018 si: 350273 albanya, 3965 boshnjakya, 2002 roma, 939 egipqanya, 3729 ashkalie, 2756 turkya, 557 goranya, 26 kroatya, 500 srbya (numay ko disave skole e Kamenicaka komunako), thay 282 e yaver etnikune peripyengo.²

¹ Raport vjetor statistikor me tregues arsimorë 2017/2018. Ministria e Arsimit, e Shkencës dhe e Teknologjisë <http://masht-smia.net/Publikimet/35ALB.pdf>

² Statistike vash skolupe: statistikune detalya 2017/2018-Anglouniversitaruno skolupe. Ministria e Edukacia, Skenciaki thay Tehnologiaki <http://masht-smia.net/Publikimet/32ALB.pdf>

MASHKARTHEMUTNE STANDARDYA

O hakay vash skolupe bizo diskriminipe si garantimo e mashkarthemutne konventenca. UNESCO-eki Konventa mamuy e diskriminacia ano skolupe (1960) aqhavla o avripe kotar o shaibe vash skolupe pe baza e socialuna originako, etnikune peripasko, qhibyako, polesko, nacionalitetesko, ekonomikuna situaciako thy. Akayya konventa promovinla sahatstaripasko skoluipakso sistemi kova duryarla o bariere kola aqhavna o kotorleipe thay resipe e savore individengo, respektinla o mangipyta, janipyta thay ververutne karakteristike, sar vi elimininla savore forme e diskriminaciako ano ambientya kote kergyola o siklipe.

E deklaracia thay o rami e Incheon-esko vash Akcia (Skolupe 2030) vash implementipe e Resesko gendo 4. vash Stabiluno Evolviripe parafisalo ko bersh 2015 ko Lumiako Forumi vash Skolupe. Lele kotor maybut desar 1600 kotorleyutne kotar 160 rashtre. Akaya deklaracia definingya nevi vizia vash skolupe ko deshupanj avutne bersha. Mashkar yaver, akaya deklaracia dikhlarla: siguripe e akcesesko ano skolupe thay agoripe e skoluipasko vash savore vash mayhari ji 12 bersha primaruno skolupe thay mashkarutno ko publikune skole, kualitativuno skolupe yekhuno thay sahasardo, sar vi promovipe e haipyengo vash saha jivdipakso siklipe vash savore bizo ulavipe. Pe ayni vaht, vash te adresinen savore forme e ulavipasko thay marginalizipasko, akaya deklaracia dikhlarla o mangle yaveripyta ko skoluipaske politike, yekhe ulavde fokusea ko vulnerabilune grupe.³

Hageske repomandipyta phanglo e skoluipaske hakayengo e nacioanlune minoritetengo dikhlarla o instrukcie vash minoritetengo skolupe pe olengi daki qhib thay dikhlaripe e siklipyengo vash e historia, kultura thay tradicia e haricune komunitetengo pe alav. Vash te realizyngyol akava dikhlargyola kay o rashtre te temelinen centre vash siklipaske plan programesko evolviripe e minoritetengo ani olengi qhib.⁴

3Education 2030: Incheon Declaration and Framework for Action for the implementation of Sustainable Development Goal 4: Ensure inclusive and equitable quality education and promote lifelong learning opportunities for all

<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000245656>

4Hagake rekomandipyta phanglo e skoluipaske hakayengo e nacionalune minoritetengo & klarifikacie. Organizacia vash Siguripe thay Ledeipe ani Evropa (OSBE)

<https://www.osce.org/sq/hcnm/32181?download=true>

LEGALUNO THAY STRATEGIKUNO RAMI

Astaripe e avrime thay marginalizime grupengo, sar vi ofertipe e yekhe kualitativune skoluipasko vash akala grupe prezentinla o mangipe e evolviripasko thay implementipasko e politikengo thay saharipiske programengo. Baziripea pe mashkarthemutne standardya, Kosovako Raibe evolvirinya ayeka politike kola si pe harmonizacia e akale standardenca. Ekzistinla yekh grupa e krisengo kola direktipea ose indirektipea qalavna o puqipe e promovipasko ose astaripasko e savore komunitetengo ano skolupe.

O Krisi vash garavipe thay promovipe e komunitetenge hakayengo thay olenge jenengo ani qhand ohto (8)vash skolupe garantinla kay “savore manusha kola perna komunitetngo silen hako te len publikuno edukipe ko savore nivelya, pe yekh e ofisialune qhibyendar e Kosovako kolen on alosarna. O manusha kola perna komunitetenge silen hako vash publikuno angloskoluipasko edukipe, primaruno thay mashkarutno pe olengi qhib ini te sine kay odoya qhib na si ofisialuni”.⁵

O krisi vash qhibyengo vastipe sigurinla o hakay vahs sakova manush kay te alosarel vash peske ose vash olenge qhavore olengi korkori preferimi ofisialuni qhib vash skolupe. Ano zone kola jivdingyona kotar o manusha kola perna komuniteteske, kolengi daki qhib na si ofisialuni, o manusha kola perna akale komuniteteske silen hakay te siklon pe olengi daki qhib ko publikune skoluipaske skole.⁶

O krisi vash garavipe kotar e diskriminacia defininla e diskriminacia sar “sakova diferencipe, avripe, limitipe ose preferenca pe varesavi baza definimi e qhandea yekh (1) e akale krisesko, kova sile res ose efekti te telarel ose kerel vulnerabiluno o penjaripe, jivdipe thay praktikipe, pe som drom sar o yaver, o temelune hakaya thay tromalipya kola si penjarde kotar e Konstitucia thay yaver aplikime krisya ani Kosovaki Republika”. Yekh kotar butikeripaski umal e akale krisesko si vi o skolupe.⁷

O krisi vash skolupe ano komune regulinla o kompetencie e komunengo ano nivelya 0, 1, 2 thay 3 e publikune skoluipasko (angloskolupe, primaruno thay mashkarutno teluno thay mashkarutno uqo), kote pe mashkar yaver specifikinla e kompetenca e komunengo pe registripe thay akceptipe e siklovnengo pe pashipe e shukar respektipea e principengo vash na diskriminipe sar si pe krisi, sar vi o monitoripe thay raportipe ko dadalarya ose ko yaver godorne autoritetya vash skolako thay socialuno nakhavipe e siklovnengo, ayeka sar definingyola kotar e legislacia.⁸

⁵Krisi gn. 03/L-047: krisi vash garavipe thay promovipe e komunitetenge thay olenge jenenge hakayengo ani kosovaki Republika.

⁶Krisi gn. 02/L-37: krisi vash qhibyengo vastipe <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2440>

⁷Krisi gn. 05/L -021: Krisi vash garavipe kotar e diskriminacia <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=10924>

⁸Krisi gn. 03/L-068: krisi vash skolupe ko Kosovaka Republikake komune <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2543>

Talokrisune aktya vahs temelipe thay zorakeripe e EARSMN-engo

MEST ko bersh 2012 ikalgya e administraivuni instrukcia gn. 19/2012 vash temelipe thay zorakeripe e ekipengo vash aqhavipe thay reagipe vash mekhipe thay na registripe ko obligativuno skolupe (EARSMN).⁹

Sar si pe akaya instrukcia, e rola e EARSMN-esngi konsistingyola pe:

- a) aqhavipe thay reagipe vash mekhipe e regularune siklipasko ko obligativuno skolupe kota ro siklovne
- b) o problemi e naregstripasko e qhavorengo thay ternengo kola silen skolake bersha vash obligimo skolupe.

Pe ayni vaht, akaya administrativuni instrukcia dikhlarla o dispozicie vash temelipe e EARSMN-engo ko skolako niveli e obligativune skoluipasko ko komunako niveli.

Yaver e upre leparde administrativuna instrukciako, administrativuni instrukcia gn. 08/2018 vash temelipe thay zorakeripe e ekipengo vash aqhavipe thay reagipe mamuy mekhipe thay naregstripa e siklovnengo ko anglouniveritaruno skolupe¹⁰dikhlarla o temelipe e EARSMN-engo na numay ko skolako niveli e obligime skoluipasko thay ko komunako niveli (KDS), numay vi ko skolako niveli e uqe mashkarutne skoluipasko ko nacionaluno niveli (MEST). Pe khuvipe pe zori e akala administrativuna instrukciako ko bersh 2018 pelardili e administrativuni instrukcia gn. 19/2012 vash temelipe thay zorakeripe e ekipengo vash aqhavipe thay reagipe vash mekhipe thay na registripe ko obligativuno skolupe.

Solduy upre leparde administrativune instrukcie defininena e siklovnen kola mekhna e skola sar:

- a) Siklovno kova mekhla e skola si odova kova aqhavna o skolupe anglo agoripe e obligime smkoluipasko krisea.
- b) Siklovno kova mekhla e skola si odova kova ini palo agoripe e obligime skoluipasko lugyarla o skolupe, numay aqhavla ole pe yekh may dosna periodi, anglo tentimo agoripe.
- c) Siklovno kova mekhla e skola si odova qhavoro ose terno kova na si registrimo ani skola thay na phiravla o obligativuno skolupe e krisea.

Musay te leparyol kay o principya pe kola musay te baziringyol e buti e EARSMN-engo sar si pe akaya instrukcia sila yekh crucialuno mahatnipe vash astaripe e komunitetengo roma,

⁹Administrativuni instrukcia gn. 19/2012 vash temelipe thay zorakeripe e ekipengo vash aqhavipe thay reagipe vash mekhipe thay naregstripa ko obligimo skolupe <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=8222>

¹⁰Administrativuni instrukcia gn. 08/2018 vash temelipe thay zorakeripe e ekipengo vash aqhavipe thay reagipe vash mekhipe thay naregstripa ko anglouniveritaruno skolupe <https://masht.rks-gov.net/uploads/2018/06/8-ua-masht-nr-08-2018-per-themelimin-dhe-fuqizimin-e-ekipeve-parandalimdhe-kbmnapu.pdf>

ashkalie thay egipqanya. Akala principya kola lepardile ani administrativuni instrukcie si sar may tele:

- a) yekhipe
- b) kotorleipe thay sahararipe
- c) nadiskriminipe
- d) jivdipe thay evolviripe

Administrativuna instrukciake dispozicie kola khuvde pe zori ko bersh 2018 vash EARSMN-ya ano skolako niveli dikhlarna:

- a) Skolako direktipasko koncili temelina o EARSMN ko skolako niveli, kova ka therel panj regularune jene: skolako direktori, yekh siklovnengo reprezentanti, yekh dadalarengo reprezentanti, yekh reprezentanti e sikavnengo. Baziripea pe mangipe, EARSMN shay te decisinel te integrinel pherune eksperten.
- b) Vash o savore identifikime thay inicime sure, o adekvatuno menajeri raportinla angli e grupa sakova trin masek thay pe mangipe phanglo e evolviripea e treteripasko e adekvatune suresko.
- c) EARSMN e e skolako raportinla e EARSMN-eske ko komunako niveli (KDS) sakova shov masek thay pe mangipe phanglo e grupaka butya.

Akale administrativuna instrukciake dispozite vash EARSMN ko lokaluno niveli dikhlarna:

- a) KDS temelina EARSMN ko komunaluno niveli, kova kergyola kotar enya jene: duy reprezentya kotar KDS, yekh reprezentanti kotar dadalarengo koncili, yekh reprezentanti e siklovnenge koncilesko, yekh skolako direktori, yekh reprezentanti e direktoriatesko vash socialuno shukaripe, sastipasko, Komunalune Ofisesko vash komunitetya thay iranipe (KOKI), civiluno amalipe koya sila ekspertiza ano umal e sahararipasko ko kualitativuno skolupe.
- b) Komunaluni EARSMN arakhlola sakova trin masek pe mangipe, vash te analizinel thay treterinel sah o sure kola referingyona kotar o skole.
- c) Komunaki ekipa raportinla komunake direktoreske vash edukipe sakova trin masek thay baziripea pe mangipe.
- d) Komunalune EARSMN-esko sheruno informinla skolake ekipe vash o progresi thay treteripe e konkretune surengo.
- e) Komunaluno EARSMN raportinla EARSMN-eske ko MEST-esko niveli.

Akala administrativuna instrukciake dispozicie vash EARSMN vash o MEST dikhlarna:

- a) MEST temelina EARSMN ko centraluno niveli akale reprezentipea: MEST, KDS, skola, Ministria vash buti thay socialuno shukaripe (MBSSH), hakayipaski Ministria (HM), Sastipaski ministria (SM), kosovaki Policia (KP), Kosovako rokurorialuno koncili (KPK), evolviripaske partnerya thay yaver intereseseke grupe.

b) EARSMN ko centraluno niveli phiravgyola kotar MEST thay reprezentingyola kotar reprezentya e relevantune sektorengo godorne vash o adresipe e hakayesko ano skolupe.

c) EARSMN ko centraluno niveli hraminla thay kontrolinla politikengo implementipe vash aqhavipe thay reagipe mamuy mekhipe thay na registripe ko anglouniversitaruno skolupe.

Pe komparacia e mayangla administrativuna instrukciako, administrativuni instrukcia koya khuvgya pe zori ko 2018 dikhlarla dispozicie vash o moduli e sistemsko e rano anglojenjaripasko (SRP) ano sistem vash menjaipe e informaciengo ano skolupe (SIME). Akava si yekh ulavdo moduli ani SIME, kova:

a) generinla informacie vash o sure pe riziko vash mekhipe, kolen identifikina, raportinena thay treterinena o skole ko sakodivune sure.

b) mashkarphanle e informacia kotar e skola, KDS, thay MEST, ofertipea kualitativune thay kvantitativune informacie thay indikacie vash e situacia ano tereni thay shaibe vash orientipe e politikengo ko savore nivelya:skola, KDS, thay MEST.

c) korespondinla thay kontribuinla informacienca thay registreske modulea e zoresko ano skole.

d) O skole obligingyona kay o identifikime sure ano riziko e mekhipasko te registrinel ko Sistemi e Rano Penjaripasko (SRP) thay te adikaren godorne e relevantune institucion kola figurinena ano sistemi vash surengo referipe thay treteripe.

d) Vash informaciengo qhivipe ano SRP, si godorno skolako godorno hay akcesi ko sistemi shay te theren autorizime manusha kotar o direktori (EARSMN-eske jene).

Akaya administrativuni instrukcia dikhlarla krisipaske thay disiplinipaske mase pe pashipe e legislacia pe zori vash na implementipe e obligaciengo definime ani akaya administrativuni instrukcia.

Desar e krisengo thay talokrisune aktengo, adekvatune institucie hraminde strategie e akciako kola dikhlarna adresipe e puqipasko e skolake mekhipasko thay na registripe pe skolupe, sar vi astaripe e marginalizime grupengo.

Yekh e obyektivendar e Strategikune planesko vash skolupe ani Kosova 2017-2021¹¹dikhlarla kotorleipe thya sahararape. Mashkar o ajukerde rezultatya, akava strategikuno plani dikhlarla:

- Astaripe e qhavorengo e komunitetengo roma, ashkalie thay egipqanya ano primaruno skolupe te bayrol vash 10%, ji kay ko mashkarutno teluno thay uqo skolupe vash 20%;
- Te ekzistinen efektivune mehanizmya vash aqhavipe e mekhipasko thay na registripasko ani skola thay anglouniversitaruno skolupe;

11Skolupasko Strategikuno Plani ani Kosova 2017-2021 http://www.kryeministri-ks.net/repository/docs/PLANI_STRATEGIJK_I_ARSIMIT_NE_KOSOVE.pdf

- Te ekzsitinen mehanizmya thay efektivune politike kreirime vash promovipe e diversitetesko prekal yekh integrimo skoluipasko sistemi.

Skoluipaske centre kola funksioniena talo menajipe e ververutne organizaciengo e civilune amalipasko (CAO) operinena e ververutne siklipaske programenca. Akaya strategia dikhlargya harmonizipe e akale programengo thay olengo pashipe direkt komuniteteske mangipyra.

Vash te nakhavgyon o pharipyra pe registripe thay nakhavipe e skoluipasko e komunitetesko kotar o komunitetya roma, ashkalie thay egipqanya ko anglouniversitaruno skolupe dikhlardile disave lokyaripaske bajakyaprekal akava strategikuno plani. Desar akalestar, dikhlardile vi janglaripaske aktiviteti vash o komunitetya roma, ashkalie thay egipqanya pe vahti thay skoluipasko phiravipe.

E romani qhib, pe ayni vaht, astargya than ko akava strategikuno plani resipea kay te siguringyol ofertipe e elektivune siklipasko e romana qhibyako.

Kana vakergyola vash mehanizmengo funksionipe, akava strategikuno plani dikhlargya efektivune mehanizmya vash aqhavipe e mekhipasko thay an registripe ani skola. Vash akaleske dikhlargya kapacitetengo vazdipe e EARSMN-engo ani skola, komuna thay ko centraluno niveli, sar vi buhlaripe e EARSMN-engo ko niveli e uqe mashkarutne skoluipasko. Pe ayni vaht dikhlardilo kreiripe e akciake planengo vash aqhavipe e mekhipasko thay na registripasko ko savore komune, sar vi deipe e sigyarde siklipasko vash siklovne kola mekhle ose na registrisale ani skola.

Yekh mahatno respekto dikhlardo ani akaya strategia si laqharipe thay kedipe e informaciengo. Akava shay kontribuinja buderipea pe evolviripe thay implementipe e adekvatune politikengo.

Som ko Strategikuno Siklipasko Plani ani Kosova 2017-2021, Strategia vash Astaripe e Komunitetengo roma, ashkalie thay egipqanya ko kosovako amalipe 2017-2021 sile res bayripe e astaripasko thay deipe e shaipyengo vash evolviripe, janipe thay kualitativuno skolupe vash o jene e komunitetengo roma, ashkalie thay egipqanya prekal:

- Stimulipe e nakhavipasko e angloskoluipaske nivelesko
- Hramipe e akciake planengo vash aqhavipe e mekhipasko thay naregistripasko ko savore komune
- Stimulipaske masengo vash lokyaripe e registripasko thay nakhavipasko e qhavorengo roma, ashkalie thay egipqanya ko uqo mashkarutno skolupe
- Hramipe e individualune planengo vash o irande qhavore roma, thay ashkalie
- Evolvirope e ulavde pozitivune bajakengo thay gataripaske programengo vash registripe thay adikeripe e studentengo ano institucie e uqe skoluipasko (USI)kotar o komunitetya roma thay ashkalie
- Phikodeipe e programengo vash peke manushengo skolupe
- Definipe e senzitivune polyenge indikatorengo vash o jene e komunitetengoroma thay ashkalie vash SIME
- Eliminipe e segregaciako thay diskriminaciako direkt o qhavore e komunitetengo roma thay ashkalie.

- Phikodeipe e siklipaske centrengo e baza ano komuniteti
- Ofertipe e pherune siklipasko vash o qhavore kola stagnirinena pe siklipe
- Promovipe e siklipasko e romana qhibyako
- Evolvirope e programengo vash janglaripe e dadalarengo phanglo e terne qhavoripasko
- Organizipe e aktivitetengo vash janglaripe e komunitetengo roma thay ashkalie vash o mahatnipe e registripasko pe vahti thay skolako nakhavipe, ulavde fokusea ko qhaya
- Populaciako janglarpe vash o skolupe e komunitetengo roma thay ashkalie.¹²

12Strategia vash astaripe e komunitetengo roma thay ashkalie ko kosovako amalipe 2017-2021 http://kryeministri-ks.net/wp-content/uploads/docs/ALB-STRATEGJIA_PER_PERFSHIRJEN_E_KOMUNITETEVE_ROM_DHE_ASHKALI_NE_SHOQERINE_KOSOVARE_2017-2021.pdf

METODOLOGIA

Akale raportesko resipe si evaluipe e efektivitetesko e EARSMN-engo ko skolako, komunako thay nacionaluno niveli, yekhe ulavde fokusea pe olengo efektiviteti vash o qhavore e komunitetengo roma, ashkalie thay egipqanya.

Shrdipasko kotor e akale raportesko si phanglo e analizipea e mashkarthemutne standardengo thay nacionalune legalune ramesko so dikhlarla:qhavorengo hakay vahs skolupe, aqhavipe e mekhipasko thay reagipe vash na registripe ano skolupe, astaripe e marginalzime grupengo thay promovipe e diversitetesko. Desar akalenge, analizisale ini talokrisune aktya thay relevantune strategie kola specifikinena o rolya e EARSMN-engo.

O avutno kotor e realizipasko e akale raportesko sile te kerel e informaciengo kedipea kota ro tereni. Vash akaleske astardile trin komune ko ververutne regionya: Ferizaj, Fushë Kosovathay Prizreno. Ayeka, ko centraluno niveli astardile vi o CAO. Astarde informatorya pe realizipe e akale evaluipasko sine reprezentya kotar:

- skole
- komunake direktoriatya vash skolupe (KDS-ya),
- Ministria vash Edukipe, Skencia thay Tehnologia (MEST)
- CAO

Ko skolengo niveli intervistisale skolenge direktorya kola dende anglune vasteske informacie vash o drom e funksionipasko e skolenge EARSMN-engo. Ko niveli e komunengo intervistisale o sevalutne e KDS-engo kola astardile direkt ko keripe e komunalune EARSMN-engo. Ko centraluno niveli intervistisali e MEST-eski sevalutni koya pe ayni vaht si astarni pe struktura e keripaski e EARSMN-eski ano MEST. Pe ayni vaht, intervistisale vi reprezentya e BRO-engo kola direkt lenape e adresipea e mekhipasko thay na registripaske puqipesko e qhavorengo ano skolupe.

Informanciengo kedipe sherunipea si bazirimo ano dispozite e administrativuna instrukciako gn. 08/2018 vash temelipe thay zoralipe e ekipengo vash aqhavipe thay reagipe mamuy o mekhipe thay na registripe e siklovnengo ko anglouniversitaruno niveli, referencake terme e skolake EARSMN-engo thay komunalune EARSMN-engo, Strategikuno plani ani Kosova 2017-2021 thay Strategia vash Astaripe e komunitetengo roma thay ashkalie ko kosovako amalipe 2017-2021. Sherune teme e intervistengo dikhlarde:

- temelipe e EARSMN-engo ko skolako niveli, komunako (KDS) thay nacionaluno (MEST)t
- funksionipe e EARSMN-engo
- identifikipe e siklovnengo kola mekhena e skola
- identifikipe e bi registrime surengo ani skola
- treteeripe e biregistrime surengo ani skola, skolake mekhipaske sure, thay surengo ano riziko vahs skolako mekhipe
- referipasko drom thay phiravipe e akale surengo

- dokumentipe e identifikipasko, treteripasko, referipasko thay akale surenge phiravipasko
- vastipe e SRP.

Informacienge kedipasko drom sine prekal individualune interviste e uqe leparne informatorenca. Vash akava raporti vastisale statistikune informacie kotar Kosovaki Statistikengi Agencia (KSA). Akala informacie silen te keren e gendoa e siklovnengo pe etnikuno peripe ko Kosovako niveli thay ko komunako niveli.

Databazako thay informaciengo kedipe realizisalo ko maseka mayi thay yuni e bershesko 2019.

ANALIZA E FUNKSIONIPASKO E EARSMN-ENGO

Temelipe e EARSMN-engo

Pe realizipe e akale evaluipasko, KDS-eske sevalutne e kontraktive komunengo deklarinde kay EARSMN-ya si temelime ko komunako niveli. Palo sah, numay e Fushë Kosovaki komuna ofertingya e adekvatuni dokumentacia vash temelipe e EARSMN-esko ko komunako niveli.

KDS-enge thay skolenge sevalutne deklarinde kay EARSMN-ya temelisale vi ko skolako niveli. Desar primarune skolengo, EARSMN-ya shrdinde te temelingyon vi ko mashkarutne skole.

Musay te leparyol kay e lista e jenengo e EARSN-engi na phergyola e neve jenenge anavenca kola ovena kotor e akale ekipengo, sar vi na nikalgyona neve decisie e temelipasko e EARSMN-engo palo olenge mandatesko nakhipe.

Realizipe e kedipyengo e komunalune thay skolake EARSMN-engo na realizyingyola ayeka sar definyngyola e administrativuna instrukcia gn. 08/2018 vash temelipe thay zorakeripe e ekipengo vash aqhavipe thay reagipe mamuy mekhipe thay naregistripe e siklovnengo ko anglouniversitaruno skolupe. O godorne ano KDS raportinena kay o realizipe e regularune kedipyengo si but phare thay but ver bi shayutno sar o sebepi e limitime gendoskoe jenengo andar o KDS. On leparena kay ekzistinena but inciative thay proyektya kola akala direktoriatya si astarne ayeka kay na mekhela o vahti vash te angazhngyol akale direktoriatengo stafi ko sah akala inciative thay proyektya ayeka sar rodingyola. Komunalune EARSMN-enge kotar yaver institucie deklarinenena kay nikana na khardile kotar KDS vash varesavo komunaluno kedipe e EARSMN-esko.

Ko skolengo niveli, godorne sevalutne raportinena vash o EARSMN-eske kedipya sitov phare te realizngyon sar o sebepi e nanipasko e gataripasko e skolake EARSMN-eske jenengo vash te realizinen o kedipya thay phiraven o procedure ayeka sar rodingyola e adekvatune administrativuna instrukcia. Akala jene konsiderinenena kay akava si yekh pheruno angazhipe so dela pharipe ki olengi buti thay kay na kompensngyona materialipea vash akava pheruno angazhipe. Desar akalestar, on konsiderinenena kay akava si yekh problemi kolea musay te lenpe o kompetentune organya e terne qhavage problemenca sar si Centro vash Socialuni Buti(CSB). Phanglo e puqipea e skolake mekhipasko thay na registripe ani skola e qhavorengo kotar o komunitetya roma, ashkalie thay egipqanya, skolake EARSMN-eske jene konsiderinenena kay akava si yekh kulturaluno puqipe e akale etnikune komunitetengo thay o EARSMN-ya na si kompetentune te adresinen akava problemi.

Odoleske, baziripea pe informacie kedime kotar o tereni rezulinla kay o EARSMN-ya maybut skolake EARSMN-ya siton temelime numay administrativipea. Raportipe e mekhipask esuresko ose pe riziko e mekhipasko kergyola individualipea kotar o sikavno ose adekvatuna klasako monitori ko skolako direktori. Vash adresipe e skolake mekhipaske surengo kotar o siklovne e kounitetengo roma, ashkalie thay egipqanya sherunipea praktikngyola kay o suro te referngyol ko mashkarkhuvipasko manush ano komuniteti (te sine kay ekzistinla ani odoya shkola) thay ano CSB.Sherunipea skolaki EARSMN na si pe janipe vash procedipe/treteripe e mekhipaske surengo ose pe mekhipasko riziko.

Surengo identifikipe

Ano krisi vash anglouniversitaruno skolupe skolako mekhipe definyola sar “anglovahtno aqhavipe e obligativune skoluipasko”.¹³Administrativuni instrukcia gn. 08/2018 vash temelipe thay zorakeripe e ekipengo vash aqhavipe thay reagipe mamuy mekhipe thay naregistripe e siklovnengo ko anglouniversitaruno skolupe specifikinla mekhipaske kategorien. Numay, ni o krisi vash anglouniversitaruno skolupe ni e administrativuni instrukcia gn. 08/2018 vash temelipe thay zorakeripe e ekipengo vash aqhavipe thay reagipe mamuy mekhipe thay naregistripe e siklovnengo ko anglouniversitaruno skoluipena dikhlarla o anglovahtuno skolako mekhipe.

Identifikipe e mekhipaske surengo

Pe yaveripe e identifikipasko e surengo vash naregistripe ani skola, identifikipe e skolake mekhipaske surengo ose e surengo pe riziko vash skolako mekhipe si hari problematikuno. Sherunipea, mekhipaske surengo identifikipe ose pe riziko vash skolako mekhipe kergyola kotar e korkori skola. Mayangle, siton o sikavne odola kola si pe direktuno kontakti e siklovnenca thay si anglune manusha kola dikhna o na nakhipe e siklovnengo ani klasa. Na si varesavo kriteri palo kobar vahti e siklovnenske bi nakhipasko o sikavno manglape te raportinel o suro. Sah akava si umlavdo kotar sikavnesko individualuno krisipe kana o suro shay ovla potencialuno vash skolako mekhipe.

Ko siklovnengo mashkar, maybut kotar o komunitetya roma, ashkalie thay egipqanya, si regularuno na nakhipe e siklipasko vash o verver sebepya:

- Nanipe e kontrolako e qhavorengo kotar o dadalarya, vash o qhavore sikavla yekh favoruno truyal vash te neglizhinen o siklipasko nakhipe.
- Qhavorenge familiarune obligacie vash te ofertinen dikhipe, a maybut e qhayengo vash dikhipe e nasvale familiake jenengo, kerla bishayutno regularuno skolako nakhipe abokar kobar lugyarla e phari sastipaski situacia e jenoski/jenengi ani familia.
- Dayenge vizite ani familia kerna b shayutno qhavorengo skolako nakhavipe vash abokar dive kobar lugyarla e vizita.
- Qhavorengo angazhipe pe buti direktipea kerla bi shayutno siklipasko nakhavipe vash abokar vahti kobar kerena buti ose pe indirektuno drom anipea qhinipe thay energiako nanipe vash te nakhen ani skola.
- Materialune motivacie vash skolako nakhipe kotar ververutne institucie/organizacie kreirinde umlavipe ko dola materialune motivacie. Te sine kay odola motivacie aqhavyona ini o qhavore qhavena skolako nakhipe.

*13Qhand 2 e paragrafesko 1.13 e Krisesko gn. 04/L-032 vash Anglouniversitaruno Skolupe ani Kosova, 16 septembri 2011,
http://www.mashtgov.net/advCms/documents/03_Ligji_per_arsimin_Parauniversitar_anglisht.pdf*

Akala misalya e konsekvencengo e na regularune nakhipasko e siklovnengo kreirinena konfuzia pe kategorizipe e surengo sar mekhipaske sure ose sure pe riziko e mekhipasko e skolako. Kondicionalipea, akala sure shay khara sar “recidiune skolake mekhlarne”. Akava ovla pe ayni vaht vi pe raportipe e surengo ano SRP e SIME thay komunalune EARSMN-ya. But ver akala sure na registringyona pe SRP SIME thay an raportingyona ko komunalune EARSMN-ya. Sherunipea, akala sure aqhona bi notime, thay na raportingyona sar skolako mekhipe ose sar sure pe riziko e mekhipasko e skolako. Akalea, olengo treteripe thay monitoripe shay te na ovel adekvatuno thay shay te biqhalel mayluge recidive e skolake mekhipasko.

Ano skole, o konsiderime sure sar potencialune vash skolako mekhipe, o sikavne direktingyona moa ose hramipea ko skolako direktori. Vash suresko evaluipe thay treteripe na phiravgyola varesavi standarduni procedura vash suresko evaluipe thay treteripe. Maybut praktikingyola o kontaktipe e telefona e qhavoreska familia kova supozingyola kay shay ka mukhel e skola thay vakeripe e yaver siklovnena ani klasa ose skola kola potencialipea shay te den informacie vash o siklovnengo pe alav. Akava kerla o o sikavno ose o monitori e adekvatuna klasako. Ko sure e siklovnengo kota ro komunitetya roma, ashkalie thay egipqanya praktikingyola o kontaktipe prekal komunitetesko mashkar khuvipasko manush te sine kay si pe dospozicie ani adekvatuni skola. Mashkarkhuvipasko manush kerla suresko evaluipe prekal o vizite ano tereni/familie thay tentinla te reiranel e ani skola e siklovne kova konsideringyola kay mekla e skola.

Identifikipe e naregistripaske surengo

Identifikipe e naregistripaske surengo si may problematikuno. Vash akale surengo identifikipe manglape ververutne akterengo angazhipe kotar skolake thay yaver institucie, CAO thay o komuniteti. Sheruni rola vash identifikipe e biregistrime qhavorengo ani skola silen o CAO. Maybut akaya sheruni rola kerna odola organizacie kola olengo aktiviteti si fokusimo ko komunitetya thay may specifikipea ko komunitetya roma, ashkalie thay egipqanya.

Akala organizacie kola but ver na reprezentingyona ko komunalune EARSMN, kerna korkoe janglaripaske kampanye vash komunitetesko informipe vash registripasko musayipe e qhavorengo ani skola. Pe ayni vaht, disave organizacie praktikinena kay prekal olenge aktivitetiya ano komuniteti te identifikinen qhavoren kola si pe bersha e nakhipakso ani skola, numay na si registrime ani skola. Akale dromea kerla o liste e akale qhavorengo thay komperinena e listenca e siklovnengo kola si registrime ano skole kola silen uqharipe ko odola zone. O qhavore kola na figurinena ano liste e registrime siklovnengo ano skola asistingyona kotar akala organizacie vash te registringyon ani skola.

Pe ayni vaht, akala organizacie identifikinena ververutne pharipyua kola kerna bishayutno qhavorengo registripe ani skolamimsal nanipe e dokumantaciako sar o sebepi e qhavoreske na registripasko ko civiluno registri, adekvatuna dokumentaciako nanipe vash mayanglo skolupe ko irande qhavore, qhavore e nasvale dadalarenca, thy. Akala organizacie asistinena pe nakhavipe e akale pharipyengo thay olengo registripe ani skola.

Numay, akala organizacie na uqharena e sah Kosovaki teritoria olenge aktivitetenca. Pandar maybut na uqharna o savore zone kote jivdinena o komunitetya roma, ashkalie thay egipqanya. Akava mangla te phenel kay ekzistinena zone kola na lena ayeka aistencia thay odoleske o naregistripe shay te ovel prezentuno ani uqi skala.

Yekh darakeripasko problemi si naregistripe e qhavorengo kola resle o bersha e registripasko ani angluni klasa, numay deklarinyona sar “bipeke” vahs te shrden skolako nakhavipe ani angluni klasa. Akala qhavore kotar o komunitetya roma, ashkalie thay egipqanya skolako stafi konsiderinla sar bipeke ko psiho-fizikuno aspekti vash te shrden angluni klasa. Si qhavore kola silen emocionaluno thay socialuno pharipe vahs te adaptinyon ani skola ko anglune dive ose kurke e angluna klasako. Ayeka emocionaluni situacia e akale qhavorengi shay te ovel pandar may qhelali kotar o na adekvatuno akcesi e sikavnesko. Relevantune CAO raportinena kay o akcesi e sikavnenvi direkto o siklovne e komunitetengo roma, ashkalie thay egipqanya na si som sar o akcesi pedral o qhavore e yaver komunitetengo. But ver ovla kay o sikavne te na dedikingyon but direkt o siklovne e komunitetengo roma, ashkalie thay egipqanya ayeka sar dedikingyona direkt o qhavore e yaver komunitetengo. Ayeka, but ver ovla kay o siklovne e komunitetengo roma, ashkalie thay egipqanya te na inkuraingyon te angazhingyon ko aktivitetya andar e klasa thay skola. Sar o sebepi e naadekvatune akcesesko, akala siklovne ovna potenciali vash neglizhipe thay nasiklipe thay naregularuno kotorleipe ano siklipe.

Akala qhavore kola silen pharipe pe adaptipe ani angluni klasa rekomandiongyola kay te ajukeren pandar yekh bersh vash te shrden e angluni klasa. Akalea, o trumipe e shrdipasko e angluna kalsako sikavla nashalipe pe olengi kategorizacia. E skola konsiderinla akale qhavoren sar siklovne kola ne mekle e skola soske konsiderinla olen kay na resle o manglo pekipe vash te registringyon ani angluni klasa. Ji kay CAO konsiderinena akale qhavoren sar kay mekle e skola soske akala qhavore reste o bersha e registripasko ani skola numay na nakhavenao skolupe. Pe yaver drom, akale qhavorengi na kergyola pekipasko evalupe kotar o profesionistya e adekvatune umalesko misal, psihologya, saslarne, thy. Ko buderi sure, akale qhavorengi sure na registringyona sar mekhlarne ano SRP e SMIA-ko. Akaya praktika kreirinla yekh quqipe kova reflekringyola ko komunake thay nacionalune politike mekhipea avri o adresipe e akale qhavorengi puqipasko pe nanipe e sistematikune kedipasko e informaciengo.

Referipe, treteripethay monitoripe

Na savore skole treterinena savore sure pe riziko vash skolako mekhipe ose siklovne kola mekle. ko nesave skole, o sure pe riziko vash mekhipe e skolako kola identifikyona kotar o sikavne mayangle treterinyona kotar e korkori skola. O sikavne som e skolake direktorea identifikina o droma e kontaktipasko e dadalarengo e siklovnesko kova na sine prezentuno vash yekh vahtesko periodi ani skola. Sherunipea akava vahtesko periodi pe kova o siklovno na si prezentuno bizo sebepi na si definimo. Odoleske, aqhola e sikavneske ose klasake monitoreske vash te decisinel kana o siklovno te treterinyol sar potencialuno suro vash mekhipe ose na regularuno nakhavipe. Akale siklovnenge dadalarengo kontaktipe sherunipea ovla prekal o telefoni kotar o sikavno, ose prekal yaver siklovne ani mahala. Ko but harne sure o sikavne inicinenena nesavi vizita ko dadalarya e ayeka siklovnesko.

te sine kay skolake tentipya vash te iranen e siklovne ani skola na realizingyona, daykver e skola direktipea referinla o suro ko yaver institucie. Sherunipea, akala sure e skola referinena ko CSB, thay te sine kay imlikinyona ini o deliktya, o sure referinyona ini ani policia. Vash te referinyon o sure implementingyona o procedure e referipasko e adekvatune instituciengo pe kola referinyona akala siklovne. Monitoripasko organi, kova si o CSB, treterinla o suro thay monitorinla ole ko sah vahti e treteripasko. Sherunipea, andar akaya institucia dengyola siklovnengo godideipe thay olenge dadalarengo. Te sine kay si manglo akaya institucia referinla o suro vash servisi e yaver instituciengo. Palo sah, akaya referipaski thay treteripaski praktika na praktikinyola regularitetea.

Yekh darakwripasko problemi vash skole sikavena o siklovne kola qhivgyona ko yaver skole, yaver komune, ose ko yaver rashtre. Ayeka siklovne lena nakhipaske lila kotar mayangle skole, numay, akaya skola shay phengyola kay nikana na lela iranipaski informacia vash olengo registripe ani yaver skola. Vash akaleske, ayeka siklovne na jangyola siton mi registrime ano yaver skole ose mekhle e skola.

Ko suro e siklovnengo ano reziko e skolake mekhipasko ose odola kola mekhle e skola kotar o komunitetya roma, ashkalie thay egipqanya, o sikavno ose direktori referinla o suro ko mashkarkhuvipasko manush ano komuniteti te sine kay si pe dispozicia ani odoya shkola. Mashkarkhuvipasko manush ano komuniteti lela e konsekvencenge identifikipea vash o sebepya e skolake aqhavipasko, deipe godi e siklovneske thay dadalarengo thay . Te sine kay o siklovno sile mangipe vash phikodeipe phanglo e ververutne administrativune procedurenca ano yaver institucie ose ani skola, o mashkarkhuvipasko manush ano komuniteti dela godi, dela o mangle informacie thay te sine kay manglape asistinla ko administrativune procedure. Misal si sure kay o siklovno sine nasvalo thay oleske/olake dadalarya na jande kay manglape te lelpo verifikacia kotar o saslarno vash siklovneski sastipaski situacia thay kay akaya verifikacia te dengyol ani skola. O mashkarkhuvipasko manush ano komuniteti informinla siklovnenge dadalaren vash o droma e ikalipasko e sastipaska verifikaciakothay olake deipasko ani skola. pe ayni vaht, o mashkarkhuvipasko manush monitorinla e siklovne pe vahti kana na ritemelinyola olesko regularuno nakhipe ani skola.

Numay, si sure kay siklovnengo raportipe ano riziko vash mekhipe e skolako ovla dosna. Akava anela bare pharipya pe olengo reiranipe ani skola. Vash o sebei e luge vahtesko e na nakhipasko, akala siklovne aqhona bi notirime. Pandar may but akale siklovnenge na kergyola shayutno o sigyardo siklipe. Sar konsekvencia, akala qhavore nashalena yekh skolako bersh. Olengo iranipe ani skola kerla pandar maypharo o fakti kay akala qhavore manglape te irangyon ani yekh yaver klasa kote potencialipea shay te ovelolen pharipe pe olengo ambientipe ani klasa. Konkretuno misal si ani Primaruni teluni mashkarutni skola "Naim Frashëri" ano gav Zaskok e ferizayeska komunako, kote 22 siklovne sherunipea kota ro komuniteti ashkaliemekle e skola ko angluno masek e skolake bershesko 2018/2019. Andar akava skolako bersh, duy siklovne reslilo kay te inrangyon ani skola ani 8-to klasa thay 9-to nays e phikodeipaske e siklipaske centrosko no gav Dubrava e akala komunako. Pandar 20 siklovne aqhile avri e skolatar, kolendar 11 siklovne manglape sine te nakhen ani sngluni skola. Akala siklovne kola aqhile avri e skolatar integrisale ko siklipaske centre, ji kay olengi reintegracia ani regularuni skola na kerdilo shayutno. Abokar maybut, ani akaya lokacia na sine mashkarkhuvipasko manush ano komuniteti vash te asistinel akala sure ko akava skolako bersh.

Vash identifikipe thay treteripe e mekhipaske surengo kotar o komunitetya roma, ashkalie thay egipqanya, yekh normaluni praktika e mashkarkhuvipakse manushengo ano komuniteti si kontrolipe e notipaske listengo. Akala mahskarkhuvipaske manusha identifikinena e bi notime siklovneng kota ro akala komunitetya thay inicinen kontaktipe prekal olenge familie.

Si skole kola raportinena kola praktikinena lokyaripe thay iranipe ani skola vash o siklovne kotaro komunitetya roma, ashkalie thay egipqanya kola aqhavde o nakhipe e skolako. Akala lokyaripya si phanglo e tolerancienca kola ovena ko procesuralune aspektya ani skola, pe naavripe kotar e skola sar o sebei e bare gendosko e bi nakhle divengo ani skola thy. Akava kreirinla biqalaripe ko siklovne thay dadalarya e yaver etnikune grupengo vash leipe e rigako thay na yekhuno implementipe e regulativengo vash o siklovne kotar savore etnikune grupe.

O skole pe ayni vaht raportinena kay arakhlona pharipyenca pe evidentipe e etnikune peripasko ko nesave siklovne e komunitetengo roma, ashkalie thay egipqanya. Skolenge sevalutne raportinena kay o evidentipe e etnikune peripasko si musayutno ko skolake dokumentya. Si sure kana o dadalarya e akale komunitetengo kay na janena kola etnikuna grupake perena. Akava kerla bishayutno korektuno tasviri e etnikune peripasko ko skolake, komunalune thay nacionalune statistike.

O maybaro kotor e skolake mekhipaske surengo thay pe riziko e skolake mekhipasko na prezentinyona ko skolake EARSMN. Sar leopardilo may upre, o sure na identifikinyona thay na treterinyona ose, ko identifikime sure, o sikavno ose klasako monitori pe koordinacia e direktorea decisenena sar te treterinen o suro, koe te referinenole thay sar te monitorinenole. Oe ayni vaht, maybaro kotor e surengo na prezentinyona ni ano komunalune EARSMN. KO buderi sure o komunalune EARSMN na siton pe janipe. Pandar maybut, o registripe e surengo ko SRP si but kishlo. O dokumentipe ovla prekal adekvatuni institucia kova treterinla o suro sar si pe administrativune procedure e odola instituciako. KDS raportinena kay na si monitoripaske kapacitetya e treterime surengo kola mukhlille ose si pe riziko vash skolako mekhipe ni vash o

sure kola raportingyona ano KDS. Pe nanipe e surenge registripasko ano SRP thay raportipe e mekhipaske surengo thay pe riziko e mekhipasko e skolako ano KDS, akala direktoriatya na silen shaibe te hraminen qaqutne statistike. O registripe ano SRP e biregistrime surengo ani skola si shay phengyola bi shayutno sar o sebepi e pale aqhipakso vash olengo identifikipe.

Sherunipea praktikingyola kay numay o phare sure kola astarna na numay skolako mekhipe numay ini deliktya te referingyon ko yaver adekvatune institucie sakana sar si siguripaske thay hakayipaske institucie. Ji kay, o sure kola na silen te keren e deliktenca but ver na referingyona, na treteringyona thay na monitoringyona.

Registripe e surengo ano moduli e Sistemsko e Rane Penjaripasko(SRP) anoSIME

O skole si mandatime kay te identifikenen o sure pe riziko e skolake mekhipasko prekal o instrumenti vash identifikipe e siklovnengo kola si pe riziko e skolake mekhipasko. Akale instrumentesko implementipe na si pe qalardo niveli. O stafi ano skole maybut aplikinla akale surengo identifikipe pe divune baze dikhipa siklovnengo regularuno nakhipe. O sure kola kedena baro gendo e na prezentune orengo raportingyona verbalno ose hramipea ko direktori. Numay, sherunipea akala sure na praktikingyola te registreringyon ano SRP.

Janipea kay na praktikingyola o instrumenti vash identifikipe e qhavorengo kola si pe rizik e skolake mekhipasko, ano SRP na si akala informacie thay akalea na si o general tasviri e skolako vash o nivelie skolake mekhipasko thay riziko vash skolako mekhipe.

Kana vakergyola vash o sure e skolake mekhipasko, a maybut vash o siklovne kotar o komunitetya roma, ashkalie thay egipqanya, sherunipea evidentingyona ani skolaki administracia sar bi notime siklovne thay an registreringyona ano SRP. Pe ayni vaht, ovla kay skolake mekhipaske sure na raportingyona pe vahti. Akava sile influencia kay akala sure te nashalen yekh skolako bersh sar o sebepi e relativune luge na prezentipasko ani skola thay pe nanipe e ofertipasko e sigyarde siklipasko. Konkretuno misal, sar lepardilo may upre, si o sure e siklovnengo kotar e primaruni skola “Naim Frashëri” ano gav Zaskok.

O naregstripaske sure ani angluni klasa na registreringyona ano SRP. Akava maybut si sikavdo vash o qhavore e komunitetngo roma, ashkalie thay egipqanya. Akava ovla vash duy sebepya. Angluno, vash o sebepi kay akala qhavore kola reste o bersh vas registripe ani angluni klasa numay na nakna ani skola vash te registreringyon. Akale suroa, e skola na sila nisave informacie vash olenge. Duyto, o siklovne kola shrdena angluni klasa, numay mekhna e skola pe shrd e angluna klasako, na konsideringyona sar siklovne kola mukhle e skolanumay sar siklovne kola musay te ajukeren yekh bersh vash te resen o psiho-fizikuno pekipe vash te rishrden o skolupe ani angluni klasa. Akalea, akala siklovne na raportingyona sar siklovne kola mekle e skola thay olenge sure na registreringyona ano SRP.

Mashkar o sebepya raportime kotar o skole vash na registripe e surengo ano SRP si:

- Nanipe e janipakso vash kompyuteresko vastipe e sikavnengo thay skolake direktorengo
- Nanipe e janipasko vash SRP
- Numay alosarde skolake direktorya kola na sinelen shaibe te len treningya vash vastipe e SRP-esko
- O sikavne kola numay rekrutisale kola na sinelen shaibe te len treningya vash vastipe e SRP-esko
- Hezitipe vash te registrinen o sure ano SRP sar o sebepi e identifikipasko e skolako sar “na suksesuni skola”

Yekh yaver relevantuno sebei vash o siklovne kotar o komunitetya roma, ashkalie thay egipqanya si nanipe e deklaripasko e olenge etnikune identitetesko ko nesave sure. Ko akala

sure, o registrime informacie ano SRP na sikavna o realuno tasviri e skolake mekhipasko thay e rizikosko vash skolako mekhipe ko alala komunitetya.

Sar lepardilo ini may uqe, o skole praktikinena kay te registrinen ano SRP sherunipea skolake mekhipaske sure ose pe riziko e skolake mekhipasko kola pe ayni vaht si astarde pe varesavo delikti thay kay referisale ko adekvatune siguripaske thay hakayipaske institucie.

O nanipe e registripasko ko SRP kola si pe riziko vash te nekhen e skola, yekh kotor e surenge gendosko kola mekhle e skola thay e surengo kola na registrisale ani skola kreirinla yekh quqipe ko aspekti e halovipasko e skolake mekhipasko thay na registripe ani skola. Akava kerla bi shayutno e analiza e potencialune situaciengo kola ingarna pe skolako mekhipe thay nanipe e informaciengo kola si mangle vash evolviripe e adakvatune politikengo. Akalea, akava ingarla pe na adekvatune politike e adresipasko e skolake mekhipasko thay na registripakso ani skola.

REKOMANDIPYA

<p>Te temelinyona EARSMN ko savore komune thay ko savore skole te siguringyol olengo funksionaliteti</p>	<ul style="list-style-type: none"> • MEST te verifikinel olengo temelipe • E rola e EARSMN-engi te publikingyol ko komunenge ueb qhamya • Te ovel transparentuni e lista e jenengo e komunalune EARSMN-engi thay akaya lista te publikingyol ano komunaki uebqham • Te qhivgyol sakova yaveripe kova shay kergyola ani lista e manushengi • Komunalune EARSMN thay skolenge EARSMN te adikaren regularune kedipyaa • Te angazhingyon studentya praktikantya ko administrativune thay organizativune puqipyaa e komunalune EARAMNS-enge kedipyengo • Te dengyol materialuno thay moraluno stimulipe vash skole thay komune kola si suksesune pe adresipe e skolake mekhipasko thay naregistrisipasko ani skola
<p>Te buhlargyol o reprezentipe e mahatne akterengo ko komunalune EARSMN-ya</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Te dikhlargyon o mashkar khuvipaske manusha ano komuniteti ko savore komune e komunalune EARSMN-engo • Te angazhingyon ko komunalune EARSMN-ya mashkar khuvipaske manusha ano komuniteti kotar o komunitetya roma, ashkalie thay egipqanya • Te dikhlargyon ko komunalune EARSMN savore aktivune CAO kola lenape e puqipyenca e komunitetengo roma, ashkalie thay egipqanya thay e puqipyenca e skolake mekhipasko thay na registripe ani skola • Te dikhlargyol psihologi ko komunalune EARSMN vash te del psihologikune evaluacie thay treteripe e siklovnengo kola silen pharipe pe siklipe thay pe adaptipe e skolake ambientea kay potencialipea si pe riziko vash te mekhen e skola
<p>Te bayrol o niveli thay o kualiteti e treteripasko e sklake mekhipaske surengo, na registripasko ani skola thay surengo kola si pe riziko vash skolako mekhipe</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sureske menajerya te anghazhingyon pe aktivuno drom vash te treterinen o sure • Te kergyol treteripasko plani e surengo pe pashipe e legislacia pe zori, talokrisune aktya thay adekvatune mehanizmya • Psihologi te ofertinel psihologikune evaluacie thay psihologikuno treteripe vash o siklovne kola silen pharipe pe siklipe thay pe adaptipe e skolake ambientea • Ano skole te angazhingyon pedagogiake, edukaciake thay psihologiake studentya vash te den phikodeipe pe siklipe thay yaver aktivitetiya vash socialuno integripe e qhavorengo kola si reintegrime ani skola thay e qhavorengo kola si pe riziko vash te mekhen o skolupe

	<ul style="list-style-type: none"> • Te dengyol treningo vash sikavne thay kulturaluno sensitiviteti pe sikavipe vash ververutne etnikunethay kulturalune grupe, e specialune fokusea vash o komunitetya roma, ashkalie thay egipqanya • Te aqhavyol e praktika e deipasko e materialune stimulipyengo vash o siklovne vash te stimulingyon vash te nakhen ani skola, desar e skolake materialesko thay uravipasko
<p>Te laqhargyol o identifikipe, referipe thay monitoripe e skolake mekhipaske surengo, na registripasko thay rizikosko vahs skolako mekhipe</p>	<ul style="list-style-type: none"> • EARSMN e skolengo te ledeinen tang e adekvatune institucienca vash identifikipe e bi registrime qhavorengo ani skola sar si ofitariako ofisi, CAO kola lenape e puqipea e komunitetengo roma, ashkalie thay egipqanya sar vi e puqipea e na registripasko ani skola. • Te referingyon o sure ko adekvatune servisya yekafaratar palo so identifikingyona • Savore sure kola nashti treteringyona ko skolako niveli te prezentingyon vash analiza ko komunakune EARSMN • Komunalune EARSMN te adikergyon informime vahs o savore referime sure ano SRP • Te registringyon ano SRP savore mangle informacie kola si te keren e identifikipea, referipea, treteripea thay monitoripea • Te kreiringyol yekh mehanizmi andar SIME kova kerla shyutno skolake te phiraven e siklovnen kola transferringyona ani yaver skola
<p>Te laqhargyol o dokumentipe ano SRP e skolake mekhipaske surengo, na registripasko sni skola thay pe riziko vahs skolako mekhipe</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Te dengyol luyardo treningo vash o jene e skolake EARSMN-engo vash te dokumentingyon ano SRP savore sure e skolake mekhipasko thay e surengo kola si pe riziko e skolake mekhipasko • Te registringyon ano SRP savore sure e skolake mekhipasko ose na registripasko sni skola • prekal e rizikenge indikatorengi lista te ovel regularuno identifikipe e surengo kola si pe riziko te mekhen e skola thay te registringyon ano SRP • Ano SRP te registringyon savore informacie kola si phangle e identifikipea, referipea, treteripea thay monitoripea e surengo • Kompetentune organya te keren o regularuno inspektipe e dokumentipasko ano SRP
<p>Te vazdingyol o niveli e komunikipasko mashkar o EARSMN thay komuniteti</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Te funksionalizingyol yekh telefoneski linya ko komunalune KDS vash te den dizunenge informacie kola arakhlona e pharipea e na registripasko ose e iranipasko e qhavorengo ani skola, sar vi pe kontra drom, te ovel pe diunengi dispozicia vash te penjaren o skolake mekhipaske sure ose na registripasko ani skola kotar o komuniteti kote

	<p>jivdinena ose may buhle</p> <ul style="list-style-type: none"> • Te realizingyon periodikune kedipya e komunalune thay skolake EARSMN-engo ano mahale kkola silen uqo niveli e skolake mekhipasko thay na registripasko ani skola misal. o mahale kote jivdinena o komunitetya roma, ashkalie thay egipqanya thay kola silen ayeka sure pe relativuno uqo niveli
<p>Te realizingyon senzibilizaciake aktivitetiya vash o puqipe e skolake mekhipasko thay na registripasko ani skola thay promovipaske aktivitetiya vash EARSMN-ya</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Te sensibilizingyon o dizune vash e prezenca e skolake mekhipaske puqipasko thay na registripasko ani skola • Te informingyon o dizune vash telefoneski linia pe dispozicia vash o dizune vash deipe e adekvatune infrmaciengo thay vash penjaripe e surengo e skolake mekhipasko thay na registripasko ani skola • Te realizingyon aktivitetiya ano komuniteti vash e rola e komunalune thay skolake EARSMN-ya
<p>Skolupasko inspektorati te inspektinel komunalune thay skolake EARSMN-eske aktivitetiya</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Te definingyon o kriterya thay procedure e krisipasko vash pheruno na pheripe e funkciako e komunalune thay skolake EARSMN-engo • Te kergyoo regularuno inspektipe ani sakoya komuna thay sakoya skola • Pe inspektipe e EARSMN-engo te dikhlargyon ini o merime indikatorya ano komuniteti sar si o gendo e qhavorengo identifikime ano komuniteti kola na nakhena ani skola
<p>MEST te kerel analize thay regularuno raportipe vash o informacie kedime ano SRP</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Te analizyngyon o informacie ano SPRko periodikuon drom • Te publikyngyon analizake raportya e akale informaciengo so astarla o raportipe e arakhipyengo pe baza e bershengi, poleski, etnikune peripaski, komunengi thy. • Akala raportya te theren indikatorya bazime pe kualitativune thay kvaktitativune informacie • Te ulavgyon akala raportya ko savore komune, ko savore shkole thay relevantune CAO • Akala raportya te den misal e treterime surengo pe suksesuno drom identifikipea o adekvatune skole thay komune

ROMA INTEGRATION 2020
Regional Cooperation Council